

УДК 35.08:342.98]:061.1ЄС

Л. В. Прудиус

кандидат наук із державного управління,
заступник директора-начальник відділу
програмного забезпечення та інноваційних технологій
Інституту підвищення кваліфікації керівних кадрів
Національної академії державного управління
при Президентіві України

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ

*Стаття присвячена дослідженню проблеми забезпечення прав і свобод державних службовців відповідно до нового законодавства про державну службу з урахуванням європейських стандартів. Вивчено вітчизняні наукові праці із зазначеної проблематики. Досліджено ратифіковані Україною договори і угоди, що регулюють право на працю. Здійснено аналіз чинного законодавства про державну службу на відповідність конвенціям та рекомендаціям МОП. Обґрунтовано, що європейські стандарти забезпечення прав та свобод на державній службі – це проголошені та гарантовані ратифікованими міжнародними договорами й угодами правові норми, сформовані на засадах спільних цінностей держав: поваги до демократичних принципів, верховенства права, доброго врядування, утвердження, забезпечення і захисту прав людини й основоположних свобод. Зроблено висновок, що розвиток законодавства про державну службу в Україні здійснюється шляхом гармонізації державної служби України із міжнародними стандартами та нормами ЄС, імплементації міжнародних правових норм щодо прав людини та основоположних свобод, а також узгодження законів України та інших нормативно-правових актів з *acquis communautaire*.*

Ключові слова: гармонізація державної служби, імплементація міжнародних правових норм, адаптація законодавства, демократичні принципи, верховенство права, добре врядування, права людини, основоположні свободи.

Постановка проблеми. Ратифікувавши Угоду про асоціацію з Європейським Союзом (далі – ЄС), Україна тим самим ще раз підтвердила, що вона є європейською країною, а її відносини з ЄС ґрунтуються на спільних цінностях. Основними елементами цієї Угоди є повага до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод, як визначено, зокрема, в Гельсінському заключному акті Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. та Паризькій хартії для нової Європи 1990 р., а також в інших відповідних документах щодо захисту прав людини, зокрема, в Загальній декларації прав людини ООН 1948 р. і Конвенції Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [52].

Тому реалізація Угоди неможлива без модернізації державної служби на засадах європейських принципів, які висуваються

до країн-кандидатів на вступ до ЄС, а також принципів «належного врядування», які закріплені рішеннями Ради Європи, та має здійснюватись шляхом гармонізації державної служби з міжнародними стандартами та нормами ЄС [45].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про актуальність зазначеної проблематики та різноманітність підходів до її вирішення. Зокрема, І.А. Ісаєнко, визначивши європейську якість основою підвищення ефективності державної служби, дослідив питання упровадження на державній службі систем управління якістю, що побудовані за принципами всеохопного управління якістю [5]; Н.М. Чехоева дослідила досвід та розвиток стандартизації державної служби Європейського Союзу, що функціонує на основі професійних стандартів державного управління [56]; І.А. Грицьак та О.Ю. Оржель досліджували питання впровадження стандартів європейського врядування [55] тощо.

Однак, незважаючи на значний науковий інтерес, питання щодо європейських стандартів забезпечення прав і свобод державних службовців в умовах європейської інтеграції України потребує подальших досліджень.

Мета статті – вивчити проблеми забезпечення прав і свобод державних службовців відповідно до нового законодавства про державну службу з урахуванням європейських стандартів; дослідити ратифіковані Україною договори і угоди, що регулюють право на працю, проаналізувати чинне законодавство про державну службу на відповідність конвенціям та рекомендаціям МОП.

Виклад основного матеріалу Аналіз наукових досліджень із питань адаптації державної служби до стандартів ЄС свідчить, що поняття «європейські стандарти» досить широке, однак його не варто розглядати як задокументовані методики. Зокрема, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови поняття «стандарт» розглядається як норма, мірило, зразок, єдина типова форма організації, проведення, здійснення чого-небудь [1]. Крім того, стандартом вважається певний набір характеристик та ознак предмета, товару чи послуги, наявних у певній кількості, що й забезпечує їх високу якість [55, с. 17].

Тобто, як правильно зазначає Чехоєва Н.М., європейські стандарти державної служби – це вимоги до організації, функціонування, структури та управління системою державної служби країн-членів ЄС, що встановлені законодавством і є результатом неформальної співпраці з метою забезпечення реалізації місії, мети та завдань ЄС, визначених у засновницьких договорах [56].

Враховуючи, що демократичні принципи є основою усіх міжнародних стандартів із прав людини, які слугують для держав правовими засадами для закріплення прав людини у національному законодавстві, ключовими вимогами країн-членів ЄС є дотримання спільних європейських цінностей, а саме: поваги до демократичних принципів, верховенства права, доброго врядування, прав людини і основоположних свобод.

Добре врядування стало в ЄС парадигмою для надання реального ефекту цінностям і стандартам демократії, захисту прав людини та верховенства права, необхідною вимогою на всіх рівнях державного управління [4].

Крім того, варто відзначити, що державна служба європейських країн є клієнто-орієнтованою, тобто орієнтованою на надання послуг населенню. І.А. Ісаєнко зазначає: «Національні системи державної служби з часом ставали дедалі прозорими і підконтрольними громадянам, а відносини між ними набували так званого ринково-клієнтарного характеру» [5].

Таким чином, стандарти ЄС у галузі державної служби за компетенційною ознакою можна поділити на два види: а) національні – імплементаційні в систему державної служби вимоги ЄС, що корегуються відповідно до традицій, ментальності та соціально-економічної формації, б) наднаціональні – вимоги з боку ЄС, оформлені для забезпечення адекватності реалізації спільної політики [56].

У Методиці визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм визначено: гармонізація (узгодження) – це процес узгодження національних стандартів зі стандартами ЄС; імплементація – здійснення, виконання державою міжнародних правових норм; адаптація законодавства (зближення) – це процес узгодження законів України та інших нормативно-правових актів з *acquis communautaire*; *acquis communautaire* – правова система ЄС, яка включає акти законодавства ЄС (але не обмежується ними), прийняті в рамках ЄС, спільної зовнішньої політики та політики безпеки, співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ [31].

Розвиток законодавства про державну службу в Україні спрямований на системне правове розв'язання проблем у зазначеній сфері з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду шляхом гармонізації державної служби України з міжнародними стандартами та нормами ЄС, імплементації міжнародних правових норм щодо прав людини та основоположних свобод, а також адаптації законодавства України, тобто узгодження законів України та ін-

ших нормативно-правових актів з *acquis communautaire*.

Зокрема, Указами Президента України «Про Концепцію адаптації інституту державної служби до стандартів Європейського Союзу» від 5 березня 2004 р. № 278 [50] та «Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні» від 20 лютого 2006 р. № 140/2006 [51] було визначено напрями розвитку законодавства про державну службу, які націлені на забезпечення істотного підвищення якості управлінських послуг, що надаються органами державної влади громадянам, всебічне додержання законних прав та задоволення інтересів громадян, підвищення ефективності державного управління, подальше здійснення адміністративної реформи, зміцнення потенціалу державної служби та авторитету держави.

На виконання зазначених Указів і було розроблено новий Закон України «Про державну службу», який визначає організаційні та правові засади сервісної державної служби, орієнтованої на громадян, що функціонує в інтересах держави і суспільства, з дотриманням принципів: 1) верховенства права; 2) законності; 3) професіоналізму; 4) патріотизму; 5) доброчесності; 6) ефективності; 7) забезпечення рівного доступу до державної служби; 8) політичної неупередженості; 9) прозорості; 10) стабільності [29].

Правове регулювання державної служби здійснюється Конституцією України, Законом України «Про державну службу» та іншими законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постановами Верховної Ради України, указами Президента України, актами Кабінету Міністрів України та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби [29].

У першу чергу варто зазначити, що міжнародні стандарти з прав людини покладені в основу Конституції України як її Основного Закону, відповідно до якого Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава (ст. 1). Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Украї-

ні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ст. 3). З метою дотримання норм міжнародного права та забезпечення міжнародного співробітництва між країнами Конституцією передбачено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України (ст. 9) [26].

Важливо, що Україна приєдналася до основних міжнародних договорів у сфері трудових і соціальних прав вже давно. Україною ратифіковані Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Конвенція Міжнародної організації праці про підтвердження ратифікації про рівне ставлення і рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками, Міжнародна конвенція ООН про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Конвенція про захист прав і основних свобод людини, Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Україна приєдналася до 20 статей при необхідних 16, а також до усіх необхідних 64 пунктів Європейської соціальної хартії (переглянутої). Крім того, Україною ратифіковано Конвенції МОП, що регулюють право на працю [49].

Ратифіковані Україною Конвенції (рекомендації) МОП, які регулюють право на працю на державній службі, зокрема щодо:

1) *дискримінації та гендерної рівності* (Конвенція про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками № 156 [23]), яка спрямована на здійснення заходів для встановлення дійсної рівності ставлення і можливостей для трудящих чоловіків і жінок);

2) *ведення соціального діалогу* (Конвенція про свободу асоціації та захист права на організацію № 87 [21], Конвенція про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних

переговорів № 98 [10]; Конвенція МОП № 144 «Тристоронні консультації для сприяння застосуванню міжнародних трудових норм» [24]; Конвенція МОП № 154 про сприяння колективним переговорам 1981 р. [14]), які визначають процедури та заходи, спрямовані на створення умов праці й зайнятості та врегулювання відносин між роботодавцями й працівниками шляхом проведення колективних переговорів);

3) *політики зайнятості* (Конвенція МОП № 2 про безробіття 1919 р. [6]; Конвенція про політику в галузі зайнятості № 122 [17]; Конвенція про захист права на організацію та процедури визначення умов зайнятості на державній службі № 151 [9]; Конвенція про сприяння зайнятості та захист від безробіття № 168 [22]; Конвенція МОП № 158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця 1982 р. [13]), які визначають політику держав щодо боротьби з безробіттям, досягнення цілковитої зайнятості, піднесення життєвого рівня та гарантування заробітної плати, яка забезпечує задовільні умови життя, а також наголошують на встановленні системи безплатних державних бюро зайнятості під контролем центральних органів;

4) *надання оплачуваних відпусток* (Конвенція «Про щорічні оплачувані відпустки» № 52 [25]; Конвенція про оплачувані відпустки № 132 [15], Конвенція про оплачувані учбові відпустки № 140 [12]), що визначають право працівників на оплачувані відпустки, як щорічні і навчальні, які надаються працівникам для навчання на визначений період у робочий час із виплатою відповідної грошової допомоги;

5) *організації професійного навчання* (Конвенція про професійну орієнтацію та професійну підготовку в галузі розвитку людських ресурсів № 142 [19], Рекомендація щодо професійного навчання № 117 [53], Рекомендація № 195 «Про розвиток людських ресурсів: освіта, підготовка кадрів і безперервне навчання» [54]); які передбачають ухвалення та розвиток державами всебічних й скоординованих політик і програм професійної орієнтації та професійної підготовки, тісно пов'язані із зайнятістю, зокрема через державні

служби зайнятості, для забезпечення безперервності навчання;

6) *забезпечення належної оплати праці* (Конвенція про запровадження процедури встановлення мінімальної заробітної плати № 26 [8]; Конвенція про захист заробітної плати № 95 [11]), якими закріплено процедуру щодо встановлення мінімальної заробітної плати, передбачено захист найманих працівників від невиправдано низької заробітної плати, а також виплату заробітної плати тільки грішми, що мають законний обіг);

7) *організації робочого часу* (Конвенція про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень № 47 [20]; Конвенція про положення про працю в договорах, що укладаються державними органами влади № 94 [18]), якими схвалено принцип сорокагодинного робочого тижня, що має бути застосований таким чином, щоб не спричинити зниження рівня життя працівників);

8) *захисту материнства та дитинства* (Конвенція про зайнятість жінок до та після пологів № 3 [7]; Конвенція про охорону материнства (переглянута в 1952 р.) № 103 [16]), які визначають заходи, спрямовані на охорону материнства та дитинства, а також надання жінкам, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, грошової та медичної допомоги);

9) *розробки кодексів поведінки для державних службовців* (Модельний кодекс поведінки для державних службовців (додаток до Рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи від 11.05.2000 № R (2000) 10 щодо кодексів поведінки для державних службовців [27]). Завданням кодексів є чітке визначення стандартів честі та поведінки, яких мають дотримуватись державні службовці, надання допомоги їм у дотримуванні цих стандартів й інформування громадськості про те, на яку поведінку державних службовців вона може сподіватись.

Таким чином, міжнародні норми у сфері трудових і соціальних прав та принципи демократичного врядування були покладені в основу національного законодавства про державну службу. З метою адаптації державної служби до стандартів ЄС та відповідно до визначених напрямів

розвитку законодавства про державну службу Законом України «Про державну службу» [29]:

1) Здійснено поділ посад на політичні посади і посади державних службовців, окремі категорії посад виведено з державної служби, введено посади державних секретарів.

2) Запроваджено ефективніший механізм реалізації громадянами України конституційного права на рівний доступ до державної служби, водночас закріпивши вищі вимоги до кандидатів на посади державних службовців, зокрема щодо рівня їх професійності.

З цією метою прийнято Типові вимоги до професійної компетентності державних службовців категорії «А» [46]; затверджено Порядок визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на посади державної служби категорій «Б» і «В» [36].

3) Удосконалено порядок прийняття на державну службу, визначено вступ на державну службу шляхом виключно конкурсного відбору, крім випадків, передбачених цим Законом, із залученням представників громадських об'єднань, наукових установ тощо, та удосконалено порядок просування по службі.

З метою організації проведення конкурсного відбору затверджено Порядок проведення конкурсу на обійняття посад державної служби [43], Положення по Комісію з питань вищого корпусу державної служби [33], Порядок обрання представників громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів та експертів до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби [41], перелік тестових завдань для кандидатів, які пройшли перевірку документів, передбачену ч. 1 ст. 26 Закону України «Про державну службу» [32].

4) З метою врегулювання питань проходження державної служби з урахуванням міжнародних стандартів та норм ЄС із прав людини було прийнято низку нормативно-правових актів:

– щодо встановлення рангів – прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами по-

садових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями» [28];

– стосовно надання відпусток – затверджено порядок надання державним службовцям додаткових оплачуваних відпусток [39], порядок відкликання державного службовця із щорічної відпустки [38], порядок відшкодування непередбачуваних витрат державного службовця у зв'язку з його відкликанням із щорічної основної або додаткової відпустки [37];

– щодо організації професійного навчання – прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування системи професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування» [3] та затверджено порядок стажування державних службовців [44];

– стосовно оплати праці – прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання оплати праці державних службовців у 2016 р.» (збільшено частку посадового окладу і зменшено частку премій і доплат у структурі оплати праці державного службовця та встановлено розміри посадових окладів посад відповідно до 9 груп оплати праці) [2], затверджено положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям [34]; визначено критерії визначення переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування [30] тощо.

– для організації та ведення кадрової роботи – затверджено порядок обчислення стажу державної служби [42], типові положення про службу управління персоналом державного органу [47], типові правила внутрішнього службового розпорядку [48], порядок ведення та зберігання особових справ державних службовців [35], порядок обліку та роботи з дисциплінарними справами [40].

Висновки і пропозиції. Таким чином, європейські стандарти забезпечення прав та свобод на державній службі – це проголошені та гарантовані ратифікованими міжнародними договорами й угодами правові норми, сформовані на засадах спільних цінностей держав: поваги до

демократичних принципів, верховенства права, доброго врядування, утвердження, забезпечення і захисту прав людини і основоположних свобод. Розвиток законодавства про державну службу в Україні здійснюється шляхом гармонізації державної служби України із міжнародними стандартами та нормами ЄС, імплементації міжнародних правових норм щодо прав людини та основоположних свобод, а також узгодження законів України та інших нормативно-правових актів з *acquis communautaire*.

Список використаної літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1383 с.
2. Деякі питання оплати праці державних службовців у 2016 р. : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 р. № 292 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/292-2016-%D0%BF>.
3. Деякі питання реформування системи професійного навчання державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2016 р. № 674 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249368547>.
4. Європейська стратегія щодо інновацій та доброго врядування на місцевому рівні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://irgo.org.ua/politika-i-vlast/yevropejska-strategiya-shhodo-innovacijta-dobrogo-vryaduvannya-na-miscevomurivni>.
5. Ісаєнко І.А. Європейська якість як основа підвищення ефективності державної служби / І.А. Ісаєнко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-2/doc/5/05.pdf>.
6. Конвенція МОП № 2 про безробіття 1919 р. : Міжнародний документ від 29.10.1919 р. № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/99.3_143.
7. Конвенція про зайнятість жінок до та після пологів № 3 (укр./рос.) : Міжнародний документ від 29.10.1919 р. № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_315.
8. Конвенція про запровадження процедури встановлення мінімальної заробітної плати № 26 : Міжнародний документ від 16.06.1928 р. № 26 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/99.3_196.
9. Конвенція про захист права на організацію та процедури визначення умов зайнятості на державній службі № 151 : Міжнародний документ від 27.06.1978 р. № 151 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_187.
10. Конвенція про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів N 98 : Міжнародний документ від 01.07.1949 р. № 98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_004.
11. Конвенція про захист заробітної плати № 95 (укр./рос.) : Міжнародний документ від 01.07.1949 р. № 95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_146.
12. Конвенція про оплачувані учбові відпустки № 140 : Міжнародний документ від 24.06.1970 р. № 140 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_261.
13. Конвенція МОП № 158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця 1982 р. : Міжнародний документ від 22.06.1982 р. № 158 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_005.
14. Конвенція МОП № 154 про сприяння колективним переговорам 1981 р. : Міжнародний документ від 19.06.1981 р. № 154 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_006.
15. Конвенція про оплачувані відпустки № 132, переглянута у 1970 р. : Міжнародний документ від 24.06.1970 р. № 132 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_022.
16. Конвенція про охорону материнства (переглянута в 1952 р.) № 103 (укр./рос.) : Міжнародний документ від 28.06.1952 р. № 103 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_122.
17. Конвенція про політику в галузі зайнятості № 122 (укр./рос.) : Міжнародний документ від 09.07.1964 р. № 122 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_062.

18. Конвенція про положення про працю в договорах, що укладаються державними органами влади № 94 : Міжнародний документ від 29.06.1949 р. № 94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_226
19. Конвенція про професійну орієнтацію та професійну підготовку в галузі розвитку людських ресурсів № 142 : Міжнародний документ від 23.06.1975 р. № 142 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_057.
20. Конвенція про скорочення робочого часу до сорока годин на тиждень № 47 (укр./рос.) : Міжнародний документ від 22.06.1935 р. № 47 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_145.
21. Конвенція про свободу асоціації та захист права на організацію № 87 (укр./рос.) : Міжнародний документ від 09.07.1948 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_125.
22. Конвенція про сприяння зайнятості та захист від безробіття № 168 : Міжнародний документ від 21.06.1988 р. № 168 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_182.
23. Конвенція про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками № 156 : Міжнародний документ від 23.06.1981 р. № 156 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_01.
24. Конвенція МОП № 144 «Тристоронні консультації для сприяння застосуванню міжнародних трудових норм» : Міжнародний документ від 21.06.1976 р. № 144 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/993_175.
25. Конвенція «Про щорічні оплачувані відпустки» № 52 : Міжнародний документ від 24.06.1936 р. № 52 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_003.
26. Конституція України : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. – К. : Україна, 1996. – 119 с.
27. Модельний кодекс поведінки для державних службовців (додаток до Рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи від 11.05.2000 р. № R (2000) 10 щодо кодексів поведінки для державних службовців) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://komitet.in.ua/?p=853>.
28. Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. № 306 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/306-2016-%D0%BF>.
29. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
30. Про затвердження критеріїв визначення переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 р. № 271 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/271-2016-%D0%BF>.
31. Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм : Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 16.03.2005 р. № 62 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0438-05>.
32. Про затвердження Переліку тестових завдань для кандидатів, які пройшли перевірку документів, передбачену ч. 1 ст. 26 Закону України «Про державну службу» : Наказ Нацдержслужби від 06.05.2016 р. № 97/1328/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.guds.gov.ua/page/perelik-testovyh-pytan>.
33. Про затвердження Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 243 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248939524>.
34. Про затвердження Положення про застосування стимулюючих виплат державним службовцям : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 р. № 289 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248955678>.
35. Про затвердження Порядку ведення та зберігання особових справ державних службовців : Наказ Нацдержслужби від

- 22.03.2016 р. № 64 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0567>.
36. Про затвердження Порядку визначення спеціальних вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорій «Б» і «В» : Наказ Нацдержслужби від 06.04.2016 р. № 72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0647-16>.
37. Про затвердження Порядку відшкодування непередбачуваних витрат державного службовця у зв'язку з його відкликанням із щорічної основної або додаткової відпустки : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 231 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/231-2016-%D0%BF>.
38. Про затвердження Порядку відкликання державного службовця із щорічної відпустки : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 230 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248928332>.
39. Про затвердження Порядку надання державним службовцям додаткових оплачуваних відпусток : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 р. № 270 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/270-2016-%D0%BF>.
40. Про затвердження Порядку обліку та роботи з дисциплінарними справами : Наказ Нацдержслужби від 03.03.2016 р. № 49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0456-16>.
41. Про затвердження Порядку обрання представників громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів та експертів до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.04.2016 р. № 314 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/314-2016-%D0%BF>.
42. Про затвердження Порядку обчислення стажу державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 229 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/229-2016-%D0%BF>.
43. Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/246-2016-%D0%BF>.
44. Про затвердження Порядку стажування державних службовців : Наказ Нацдержслужби від 03.03.2016 р. № 48 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0439-16>.
45. Про затвердження Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 р. № 227-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/227-2015-%D1%80>.
46. Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А» : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. № 448 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/448-2016-%D0%BF>.
47. Про затвердження Типового положення про службу управління персоналом державного органу : Наказ Нацдержслужби України від 03.03.2016 р. № 47 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0438-16>.
48. Про затвердження Типових правил внутрішнього службового розпорядку : Наказ Нацдержслужби від 03.03.2016 р. № 50 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0457-16>.
49. Програма інтеграції України до Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-00>.
50. Про Концепцію адаптації інституту державної служби в Україні до стандартів Європейського Союзу : Указ Президента України від 05.03.2004 р. № 278/2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/278/2004>.
51. Про Концепцію розвитку законодавства про державну службу в Україні : Указ Президента України від 20.02.2006 № 140/2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/140/2006>.
52. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, європейським спів-

- товариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>.
53. Рекомендація щодо професійного навчання № 117 : Міжнародний документ від 27.06.1962 р. № 117 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_106.
54. Рекомендація № 195 «Про розвиток людських ресурсів: освіта, підготовка кадрів і безперервне навчання» : Міжнародний документ від 17.06.2004 р. № 195 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/993_532
55. Стандарти європейського врядування : [навч. посібник] / [авт. кол. : І.А. Грицяк, О.Ю. Оржель, С.М. Гладкова та ін.]; за заг. ред. І.А. Грицяка. – Київ : НАДУ, 2011. – 184 с.
56. Чехоєва Н.М. Стандарти державної служби України: сучасний рівень та потреба в запозиченні європейського досвіду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21CO.

Прудюс Л. В. Обеспечение прав и свобод государственных служащих: европейские стандарты

*Статья посвящена исследованию проблемы обеспечения прав и свобод государственных служащих в соответствии с новым законодательством о государственной службе с учетом европейских стандартов. Изучены отечественные научные труды по отмеченной проблематике. Исследованы ратифицированные Украиной договоры и соглашения, которые регулируют право на труд. Осуществлен анализ действующего законодательства о государственной службе на соответствие конвенциям и рекомендациям МОП. Обосновано, что европейские стандарты обеспечения прав и свобод на государственной службе – это провозглашенные и гарантированные ратифицированными международными договорами и соглашениями правовые нормы, сформированные на принципах общих ценностей государств: уважения к демократическим принципам, верховенству права, доброго управления, утверждения, обеспечения и защиты прав человека и основополагающих свобод. Сделан вывод, что развитие законодательства о государственной службе в Украине осуществляется путем гармонизации государственной службы Украины с международными стандартами и нормами ЕС, имплементации международных правовых норм относительно прав человека и основополагающих свобод, а также приведения законов Украины и других нормативно-правовых актов в соответствие с *acquis communautaire*.*

Ключевые слова: гармонизация государственной службы, имплементация международных правовых норм, адаптация законодательства, демократические принципы, верховенство права, доброе управление, права человека, основополагающие свободы.

Prudyus L. Protection of rights and freedoms of public servants: European standards

*The article is dedicated to the issue of protection of rights and freedoms of public servants according to the new law on public service with account of the European standards. National academic research papers on this issue were studied. Treaties and agreements regulating the right to work and ratified by Ukraine were researched. Current legislation on public service was analyzed for compliance with the ILO conventions and recommendations. It is proved that the European standards for protection of rights and freedoms in public service are legal norms, proclaimed and guaranteed by the ratified international treaties and agreements, formed on the basis of common values of the states: respect to the democratic principles, rule of law, good governance, establishment, maintenance and protection of human rights and fundamental freedoms. It is concluded that development of public service legislation in Ukraine is exercised by harmonizing of the public service of Ukraine according to the international standards and EU regulations, implementation of international legal norms concerning human rights and fundamental freedoms, as well as harmonization of the laws and other legal acts of Ukraine with *acquis communautaire*.*

Key words: harmonization of public service, implementation of international legal norms, legal approximation, democratic principles, rule of law, good governance, human rights, fundamental freedoms.